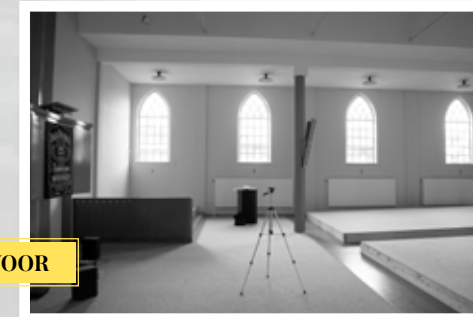

DE ARCLINEA-KEUKEN IS ONTWERPEN DOOR LABOR COKING. DAT DEALER IS VAN DEZE ITALIAANSE KEUKENFABRIKANT. PLAFONDSPOTS NOMAD KOMEN VAN MODULAR LIGHTING. RECHTERPAGINA DE GLAZEN SCHAAL OP DE EETTAfel IS VAN ANNA TORFS, FLESVAAS VAN POLS POTTEN.

VOOR

INTERIEUR/NO.5

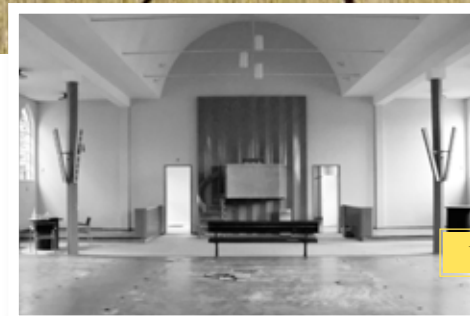
Halleluja!

Nog steeds staan er weleens onaangekondigd dorpsgenoten voor de deur. Nieuwsgierig hoe het geworden is. Ellen Verheijen en haar man maakten een woonhuis van een leegstaande kerk in Bussum. 'Hij stond gewoon op Funda.'

Productie Rob Jansen / Fotografie Alexander van Berge / Tekst Johanna Hoogendam

DE GLAZEN SALONTAFEL WAS EEN HUWELIJKSCADEAU. HET WAS EEN IDEE VAN EEN VAN DE ZONEN VAN HET GEZIN OM HET MARMEREN ONDERSTEL ERVAN TE VERVANGEN DOOR STAPELS BOEKEN. **RECHTERPAGINA** BANK CHARLES IS EEN ONTWERP VAN ANTONIO CITTERIO VOOR B&B ITALIA, DE HAY-KUSSENS EN METALEN BIJZETTAfel KOMEN VAN POLS POTTEN, HET VLOERKLEED VAN MARC JANSSEN. STAANDE LAMP COSTANZA IS ONTWERPEN DOOR PAOLO RIZZATTO VOOR LUCEPLAN. DE BOEKENKAST IS OP MAAT GEMAAKT.

VOOR

Dankzij de slimme indeling kreeg de kerk een menselijke maat

Laatst liep weer iemand zomaar door het open hek naar achteren, naar de tuin achter de kerk. Een mevrouw probeerde naar binnen te kijken, toen ik haar ontdekte. 'Kan ik u helpen?'

Vroeg ik, terwijl ik de deur naar het terras openduwde. Ze antwoordde dat ze nieuwsgierig was wat er van de kerk geworden was.'

Bewoner Ellen Verheijen zit aan de grote tafel onder het indrukwekkende gewelfde plafond als ze de anekdote vertelt. 'Dit maken we vaker mee. Voor veel mensen is deze kerk in het centrum van Bussum publiek domein. Nog steeds, ook al is hij al negen jaar niet meer in gebruik. Ik begrijp het wel: honderd jaar lang stonden de deuren van dit gebouw elke zondag open. EO-voorman Andries Knevel ging hier ter kerke, veel gereformeerde mensen uit de buurt zijn er getrouwd.' Bijzonder, vindt het paar: 'We zijn allebei geboeid door woningen die eerst een andere functie hebben gehad zoals een fabriek, school of kerk.' Als raadslid in Bussum is Verheijen extra betrokken bij de lokale gemeenschap. 'Maar,' zegt ze gedecideerd, 'nu is deze kerk niet meer van iedereen. Nu is hij van ons.'

Wie - na eerst te hebben aangebeld dus - wordt binnengelaten in de kerk die sinds anderhalf jaar hun woonhuis is, komt in een ruimte die echt aanvoelt als een thuis. Achter de voordeur stuit je op een muur met twee zijpilaren die de klokkentoren ondersteunen. Ga je daar rechts omheen, dan wandel je langs kleurrijke kunst en een verzameling kostbaar glaswerk. Ga je linksom, dan vind je de kapstok en toiletruimte. Verderop zijn twee slaapkamers met badkamer als een los volume in de ruimte geplaatst: het domein van de twee bijna-volwassen zoons van het echtpaar.

Elke dag bijzonder

Ellen Verheijen: 'Mensen vragen soms of ik andere huizen klein vind nu ik in een kerk van 350 vierkante meter oppervlak woon. Dat heb ik helemaal niet. Dankzij de slimme indeling heeft het pand een menselijke maat.' »

LINKSBOVEN ELLEN VERHEIJEN. **RECHTSBOVEN** DE VIJF METER HOGE RAMEN VAN DE NIEUWE ACHTERGEVEL ZIJN VOORZIEN VAN TAATSDEUREN IN BRONSKLEURIG GEANODISEERD ALUMINIUM. DE BAKSTENEN IN DUDOK-MAAT ZIJN GEMETSELD IN WILDVERBAND. **ONDER** DE SPECIALE STOFFEN PANELEN OP DE ACHTERGROND ZORGEN ERVOOR DAT DE RUIMTE NIET HOL KLINT (LABOR COKING).

'Ik beseef elke dag hoe bijzonder het is dat we hier wonen'

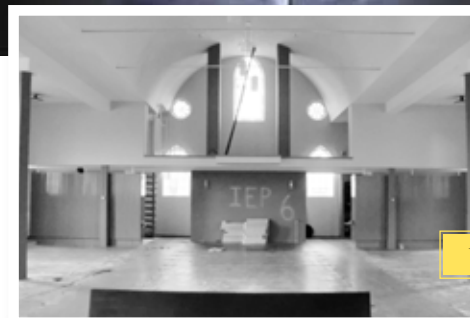
AAN DE EETTAfel IS PLAATS VOOR MAAR LIEFST ZESTIEN GASTEN. ACHTER DE TAFEL ZIJN DE ENORME TAATSDEUREN TE ZIEN.

‘Ik weet niet wat ik
meemaak: mijn
zoons komen nu
ook in de keuken’

RONDOM EETTAfel TENSE VAN
PIERGIORGIO EN MICHELE
CAZZANIGA VOOR MDF ITALIA
STAAN STOELN COSTES VAN
PHILIPPE STARCK VOOR DRIADE
EN PLASTIC SIDE CHAIRS VAN
EAMES (VITRA). LAMP TWIGGY
IS EEN ONTWERP VAN MARC
SADLER VOOR FOSCARINI. AAN
HET KOOKEILAND STAAN
BARKRUKKEN LEM VAN
LAPALMA.

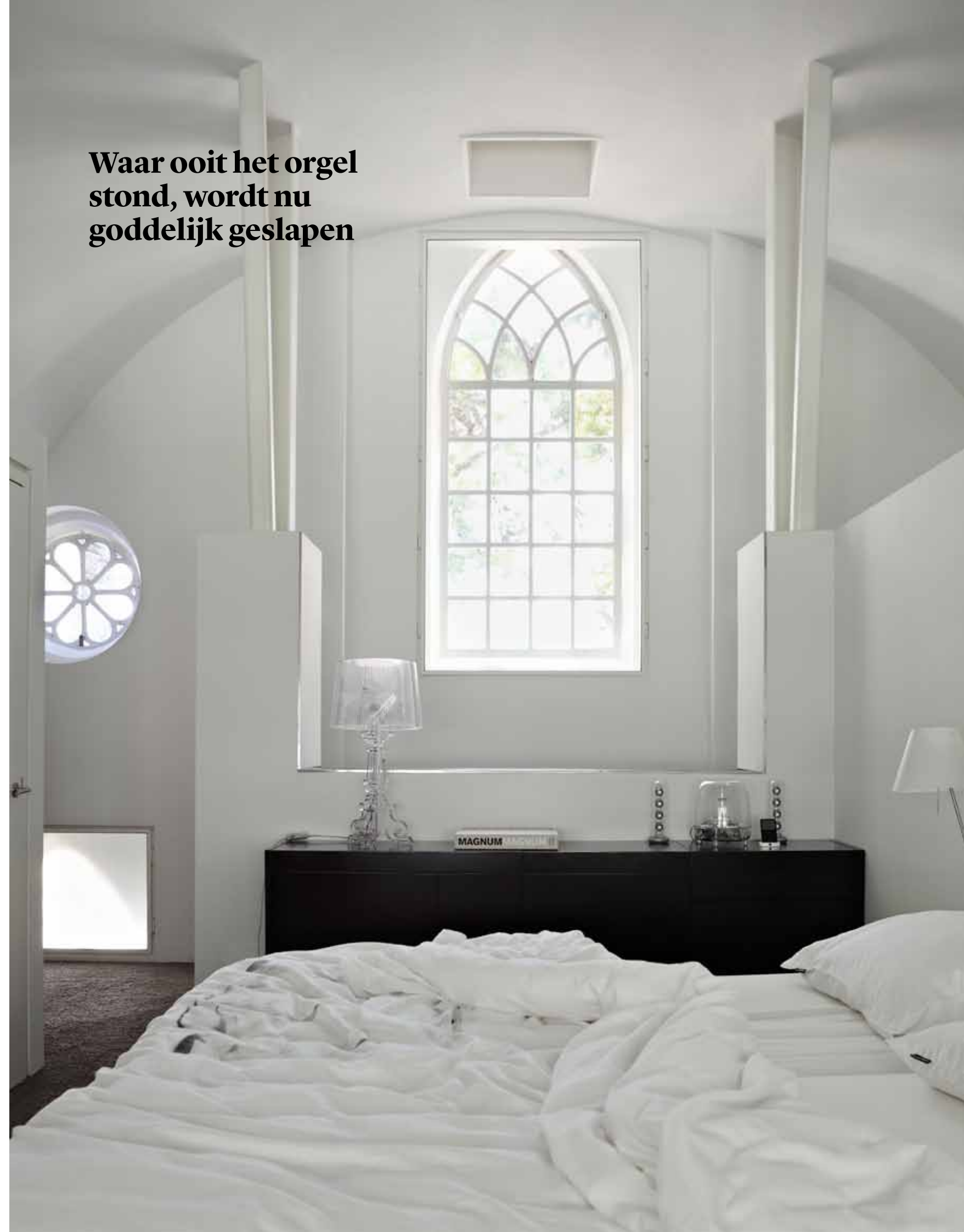

DE BADKAMER IS DEELS BETEGELD MET ZWARTE NATUURSTEEN. WANDLAMP NOMAD LINESTRA IS VAN MODULAR LIGHTING. DE SPIEGELKAST KOMT VAN AGAPE, DE WASTAFEL VAN SIGN. HOUTEN KRUKJE VAN POLS POTTEN. **RECHTERPAGINA** WAAR VROEGER HET KERKORGEL STOND, BEVINDT ZICH NU EEN SERENE SLAAP- EN BADKAMER. HET PLAFONDLUIKJE BOVEN HET RAAM GEEFT TOEGANG TOT DE KLOKKENTOREN. OP HET DRESSOIR STAAT LAMP BOURGIE, ONTWERPEN DOOR FERRUCCIO LAVIANI VOOR KARTELL. WANDLAMPEN COSTANZINA IS EEN ONTWERP VAN PAOLO RIZZATTO VOOR LUCEPLAN.

VOOR

Waar ooit het orgel stond, wordt nu goddelijk geslapen

VANAF DE ENTREE KIJK JE DOOR DE TRAP NAAR DE WOONRUIMTE. LINKS STAAT FAUTEUIL UTRECHT VAN GERRIT RIETVELD (CASSINA). DE KLEUR VAN DE MUUR RECHTS WORDT DOOR DE BEWONERS AANGEDUID ALS 'LE CORBUSIER-BLAUW'. RECHTERPAGINA ACHTER HET POOLBILJART IS EEN VIJF CENTIMETER HOGE TERUGVALLENDE PLINT TE ZIEN. DEZE IS CONSEQUENT DOORGEVOERD IN HET HELE HUIS OM DE MUREN EEN LUCHTIG AANZIEN TE GEVEN. HET KUNSTWERK IS VAN G-BRECHT. MIDDEN TJOE FANG KING.

'Ik beseef elke dag dat het heel bijzonder is om hier te wonen, maar het voelt wél als een normaal geproportioneerd huis voor ons.'

Verantwoordelijk voor die indeling zijn Tjoe Fang King en Guusje van den Heuvel van het Amstelveense ontwerp bureau Labor Coking. Zij kwamen met het idee om de kerk vooral niet symmetrisch in te delen. Ellen Verheijen: 'Daar moest ik wel even aan wennen. Ik dacht: zo'n enorme ruimte moet wel symmetrisch zijn, anders word ik duizelig.'

Niet de compositie, maar het gebruik van de ruimte is doorslaggevend voor de indeling, vinden de ontwerpers. Tjoe Fang King: 'Hoe leef je, waar breng je de meeste tijd door? Hoe groot mag de living zijn om nog geborgen aan te voelen? Met die vragen begint het. Van daaruit groeit een huis.' Hij laat een schets zien, niet meer dan een krabbel, waarop hij tijdens een van de eerste besprekingen aan de bewoners liet zien hoe hij het voor zich zag. 'Kijk, vanaf de entree wordt het huis steeds opener. De voorkant van de kerk is nog on-geveer zoals hij was, de achtergevel hebben we compleet vervangen. We hebben er een massieve raampartij met industriële taatsdeuren in gemaakt. Nu stroomt er licht in overvloed naar binnen.'

Aan de achterzijde bevindt zich de woonkeuken, een open ruimte van acht meter hoogte. Een losse tussenwand scheidt dit deel van het huis van de woonkamer. Aan de wand hangt een geluidsabsorberend kunstwerk van katoen en wol, dat huiselijk aandoet dankzij de zelfgebreide panelen. 'Drie jaar geleden zouden we nooit voor zoiets hebben gekozen,' vertelt Verheijen. 'Maar toen Tjoe Fang en Guusje hiermee kwamen, voelde dat meteen goed.'

Het duurde een jaar voordat het bestemmingsplan was aangepast. En dan heeft de kerk niet eens een monumentenstatus, omdat hij ontworpen is door een aannemer, in plaats van een architect. Financieel was het spannend: een perceel van 850 vierkante meter midden in het Gooi verbouw je niet voor een habbekrats. 'We hoefden er gelukkig weer geen baan bij te nemen,' glimlacht Ellen Verheijen. Tjoe Fang King: 'Als het verlangt groot is, wordt de vlam om het te realiseren ook groter. We hebben meegedacht over betaalbare oplossingen. Het dak was in prima conditie en een dikke isolatieschil langs de muren maakt het overal behaaglijk in de kerk. Alle meubels uit het vorige huis zijn meegenomen. Alleen de grote eettafel met zestien zitplaatsen is nieuw.'

Gezellig

Verheijens jongste zoon bakt eieren in de open keuken. 'Tot twee weken voor de verhuizing vond ik het helemaal niks dat we hierheen gingen,' vertelt hij. 'Op school was het niet stoer om te zeggen dat je in een kerk ging wonen,' vult zijn moeder aan. 'Trouwens, onze oudste zoon stond ook niet te springen. Hij vroeg: 'Wordt het ook nog ergens gezellig in die kerk?' De mening van de jongens werd meegenomen in de interieurplannen: er kwam een knusse woonkamer en een verlengde wasemkap die als roomdivider tussen de keuken en de eetruimte dient. Ellen Verheijen: 'We woonden hier drie dagen toen onze jongste opstond van de bank en zei: 'Ik ga een cake bakken.' Hier voor kwam hij nóóit in de keuken.' ☺

www.laborcoking.nl

Ook een kerk?

Sinds 1975 raakten in Nederland dertienhonderd kerkgebouwen in onbruik. Voor duizend van deze kerken is een nieuwe bestemming gevonden, variërend van bibliotheek, café, poppodium en galerie tot woonhuis. De verwachting is dat er de komende tien jaar

nog eens elfhonderd van de nu 4.400 kerken komen leeg te staan. Dit komt neer op ongeveer twee per week. Wilt u ook een kerk kopen? Surf naar: huizen.trovit.nl/kerkgebouw, www.kkgk-ka.nl, www.funda.nl of www.uniekeobjectente-koop.nl.

De verbouwing

VOOR Tjoe Fang King en Guusje van den Heuvel van Labor Coking: 'De opdrachtgevers overwogen de vloer te verhogen, zodat de hoge kerkraden meer op ooghoogte zouden komen en je erdoorheen kon kijken.'

NA 'We vroegen ons af: wat zie je door de ramen als je erdoorheen kijkt? Niks bijzonders, zo bleek. We hebben de vloeren daarop niet verhoogd en achteraf zijn we daar erg blij om. Verhoogde vloeren hadden te veel afbreuk gedaan aan de karakteristieke ervaring om in een kerk de aandacht naar boven te richten.'